

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Rahandusministeerium
info@fin.ee

Teie 30.12.2025

nr RAM/25-1454/-1K,
1.1-10.1/5597-1

Meie 02.02.2026

nr 8-2/10372

Investeeringisfondide seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu koostamine

Austatud minister

Rahandusministeerium on Justiits- ja Digiministeeriumile koostamiseks esitanud investeeringisfondide seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (eelnõu). Justiits- ja Digiministeerium koostab eelnõu märkustega, sealhulgas põhimõttelise märkusega eelnõu § 7 p 1 kohta.

I. Põhimõttelised märkused

- 1. Eelnõu § 7 p-s 1** nähakse ette võimalus teha pensioniregistri pidaja veebilehel isikukoodi või pensionikonto numbri alusel päringuid selle kohta, kas mõni inimene on esitanud avalduse sissemaksete tegemiseks vabatahtlikku pensionifondi (III sambasse) või mitte. Muudatus lähtub juba kehtivast väärtpaberite registri pidamise seaduse § 7 lg-st 6¹, mille kohaselt peab olema võimalik teha päringuid kohustusliku kogumispensioniga (II sambaga) liitumise kohta.

Seletuskirja punktis 6.8 on öeldud, et suurt ohtu, mis sellest tõenäoliselt võiks tekkida isikute õigustele ja vabadustele, ei ole. Lisaks on selgitatud, et sellega muutub ka III samba liitumiskontrolli päring nn avaandmeteks, nagu see on praegu II samba puhul; muudatus hõlbustab III sambasse sissemaksete tegemist tööandjate jaoks.

Kindlasti ei saa nõustuda seletuskirja p 3.9 sissejuhatava lausega „eelnõus sisalduvad muudatused, välja arvatud muudatused, mis puudutavad krediitideabe edastamist krediitideaberegistrisse ja IFS-i lisanduvad väärtokaristused, ei riiva muudatuste subjektideks olevate isikute põhiõigusi ja -vabadusi ebaproportsionaalselt.“ Isikuandmete avalikustamine riivab samuti isikute põhiõigusi.

Selgitame – igasugune isikuandmete töötlemine (sh avalikustamine) riivab põhiseaduse (PS) §-s 26 sätestatud õigust eraelu puutumatusele. PS § 11 kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. See tähendab, et niisugune piirang peab olema kooskõlas ka PS § 3 esimese lausega, mille kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Sättes väljendatud üldise seadusereservatsiooni põhimõtte järgi peab põhiõigusi puudutavates küsimustes kõik olulised otsused langetama seadusandja.

Juhime tähelepanu, et isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) kohaselt peab igasugusel andmetöötlusel olema eesmärk. Antud juhul ei ole seaduses ette nähtud andmete avalikustamise eesmärki. Eesmärki on kirjeldatud üksnes seletuskirjas.

Leiame, et raamatupidajatele ja isikule endale teabe kättesaadavaks tegemine üldsusele avalikustamise kaudu ei ole põhiseadusega kooskõlas, sest selleks on olemas vähem riivavamad meetmed. Näiteks võiks isikul olla võimalus logida keskkonda sisse autentimisteenuse kaudu ja enda kohta andmeid vaadata. Raamatupidajatel võiks päringute tegemiseks olla veebiliides, mille kaudu päringuid teha.

Lisaks juhime tähelepanu, et IKÜM artikli 87 kohaselt võib isikukoodi töödelda juhul, kui kasutatakse asjakohaseid kaitsemeetmeid andmesubjekti õiguste ja vabaduste tagamiseks. Antud juhul Justiits- ja Digiministerium ühtegi kaitsemeetet ei tuvastanud.

Eeltoodud põhjustel palume muudatuse eelnõust välja jätta.

2. **Eelnõu § 1 punktidega 159 ja 160** lisatakse investeerimisfondide seadusesse (IFS) kolm uut väärtekoosseisu (§ 490¹, § 490², § 490³). Kõikide koosseisude puhul on sanktsiooniks ette nähtud füüsilisele isikule rahatrahv kuni 100 000 eurot ning juriidilisele isikule rahatrahv kuni 1 000 000 eurot. Juhime tähelepanu, et tegemist on väärtekaristustega, mis erinevad oluliselt karistusseadustiku (KarS) üldosa §-s 47 sätestatud üldistest määradest, milleks on füüsilisele isikule rahatrahv kuni 300 trahviühikut, juriidilisele isikule rahatrahv kuni 400 000 eurot.

Seletuskirjas tuleb kindlasti viidata õiguslikule alusele, mis annab õiguse üldosast kõrgemaid rahatrahve kehtestada ja erandeid luua – selleks on KarS § 1. Samuti tuleb üldosast erisuse loomist seletuskirjas ka täiendavalt põhjendada. Lisaks soovime selgitusi, kas olemuselt ja sisult on kõik kolm uut väärtegu samasuguse raskusastmega, kuivõrd kõigi kolme puhul on ette nähtud sama maksimaalne karistus.

3. Kui eelmainitud karistusi võrrelda kehtivas IFSis olevate karistustega, siis on enamik neist palju kõrgemad eelnõus kavandatud (näiteks §-d 480 ja 481). Teisalt leidub IFSis ka väärtegusid, mis on kergema sanktsiooniga (näiteks §-d 478 ja 479). Seetõttu palume seletuskirjas selgitada, mille poolest on kolm lisanduvat väärtegu väiksema või suurema raskusega võrreldes olemasolevate väärtegadega.
4. Samuti juhime tähelepanu, et kui võrrelda eelnõus kavandatavaid sanktsioone krediidandjate ja -vahendajate seaduses sätestatud, siis nendes koosseisudes, kus füüsilisele isikule on ette nähtud kuni 1 000 000 euro suurune rahatrahv, on juriidilisele isiku karistus kuni 1 000 000 eurot *või kuni kümme protsenti aastasest netokäibest*. Palume selgitada, miks eelnõus kavandatud sanktsioonid ei sisalda alternatiivi „või kuni kümme protsenti aastasest netokäibest“.
5. Seoses lisanduvate väärtedega märgime veel, et kehtiv IFS § 463 sätestab sunniraha määra, mis on kavandavatest karistusmääradest palju suurem (kuni 5 000 000 eurot, ka füüsilise isiku puhul). Rõhutame, et üldiselt kehtib põhimõte, et väärtekaristus kui *ultima ratio* on kõige karmim meede, mitte vastupidi.
6. Täiendavalt palume selgitada, miks IFSi kavandatakse teise seaduse nõuete rikkumised. Leiame, et need peaksid jääma ikka vastavasse eriseadusesse – krediidandjate ja -vahendajate seaduses on eraldi vastutuse peatükk olemas. Näiteks kavandatava IFS § 490² lõike 1 kohaselt on vastutus ette nähtud krediidandjate ja -vahendajate seaduse § 47 lõikes 4² sätestatud nõude rikkumise eest. Sellisel kujul on normi adressaadil väga keeruline õiguspäraselt käituda: tuleb järgida investeerimisfondide seadust, kuid vastutuse alused tulenevad hoopis teises seaduses kehtestatud nõuetest.

II. Muud märkused IFSi, eelnõu ja seletuskirja kohta

7. Kehtiva IFSi §-d 463 ja 513¹ käsitlevad konsolideeritud raamatupidamisaruandeid erinevalt. Paragrahvi 463 kohaselt on kogukäive aastane kogukäive või vastav tululiik konsolideerimisgrupi emaettevõtja viimase kättesaadava konsolideeritud raamatupidamisaruande järgi. Paragrahv 513¹ märgib sama asja kohta, et kogukäive on

kogukäive või vastav tululiik viimase kättesaadava konsolideeritud raamatupidamise aruande järgi, mille on heaks kiitnud kõrgeima taseme emaettevõtja juhtimisorgan. Paragrahvis 463 ei rõhutata kõrgeima taseme emaettevõtja juhtimisorgani heakskiitu. Palume selgitada, miks sõnastused erinevad.

8. Palume arvestada käesoleva kirja lisas esitatud eelnõu ja seletuskirja failides tehtud märkustega.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiits- ja Digiministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Lisa: Eelnõu ja seletuskirja failid Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega

Johanna Maria Kosk 58847154 johannamaria.kosk@justdigi.ee
Kristel Niidas
Einar Hillep
Alexandra Kööp
Pilleriin Lindsalu